

INHOUDSOPGAVE

BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	XIX
I. INLEIDING TOT DE STUDIE VAN HET STRAFRECHT	1
A. BEGRIPSBEPALING	2
I. Bepaling van het strafrecht	2
II. Kenmerken van het strafrecht	3
III. Kernbegrippen van het strafrecht	5
IV. Indeling van het strafrecht	6
B. INHOUD EN INDELING VAN HET STRAFRECHT	7
I. Strafrecht van gemeen recht	7
a. Het Strafwetboek	7
b. De complementaire wetten	9
II. Bijzondere strafwetten	10
III. Toepasselijkheid van het strafrecht van gemeen recht op de bijzondere strafwetten	10
II. HET POSITIEF STRAFRECHT	12
A. DE STRAFWET	13
I. Algemene beginselen	13
a. Het legaliteitsbeginsel	13
1. Begrip	13
2. Draagwijdte van het legaliteitsbeginsel	13
3. Controle van het legaliteitsbeginsel	16
4. Toetsing aan hogere normen	17
b. Het karakter van de strafwet	18
c. De interpretatie van de strafwet	18
1. Interpretatiemiddelen	19
2. Uitgestrektheid van de interpretatiemacht van de strafrechter	19
II. De toepasselijkheid van de strafwet in de tijd	20
a. De geldigheidsduur van de strafwet	20
1. De inwerkingtreding van de strafwetten	20
2. De opheffing van strafwetten	21
b. De werking van de strafwet in de tijd	21
1. Artikel 2 Strafwetboek	21
2. De niet-terugwerkende kracht van de strafwet	22
3. De terugwerkende kracht van de minst zware wet	23
a) De rechtsregel	23
b) Toepassingen van de rechtsregel	24
(I) Wetsconflicten m.b.t. de toepasselijke straf	24
(II) Wetsconflicten m.b.t. de strafbaarstelling	26
(III) Wetsconflicten m.b.t. andere strafrechtelijke regels	26
c) Uitzonderingen op de regel van de toepassing van de zachtere strafwet	26
4. De onmiddellijke toepassing van formele strafwetten	27

III. De toepasselijkheid van de strafwet naar de plaats	28
a. Grondbeginselen	28
b. Situering van het misdrijf in de ruimte	29
c. Het territorialiteitsbeginsel	30
1. Begrip	30
2. Omschrijving van het grondgebied	31
d. Toepasselijkheid van de Belgische strafwet op feiten gepleegd in het buitenland	31
IV. De toepasselijkheid van de strafwet naar de personen	32
a. Het gelijkheidsbeginsel	32
b. De persoonlijke immuniteiten	32
1. Staatsrechtelijke uitzonderingen	32
2. Volkenrechtelijke uitzonderingen	33
B. HET MISDRIJF	33
I. Algemene beginselen	33
a. Begripsbepaling	33
b. Legaliteit van de strafbaarstellingen	34
c. De autonomie van het strafrecht	35
d. De bestanddelen van het misdrijf	35
II. Het materieel bestanddeel van het misdrijf	37
a. Het vereiste van een uiterlijk waarneembare gedraging	37
b. De omschrijving van het materieel element	37
c. De handelings- en onthoudingsmisdrijven	38
d. De handeling door onthouding	38
III. Het moreel bestanddeel van het misdrijf	38
a. Algemene begrippen	38
b. De klassieke theorie	40
1. Opzettelijke misdrijven	40
2. Onachtzaamheidsmisdrijven	41
3. Materiële misdrijven	42
c. De theorie van Robert Legros	43
IV. De wettelijke indeling van de misdrijven	44
a. Het beginsel van de drieledige indeling	44
b. Kritiek op de drieledige indeling	47
c. Draagwijdte van de regel van artikel 1 Sw.	47
1. De wettelijke bepaling van de aard van het misdrijf	47
2. De wijziging van de aard van het misdrijf door wettelijke omstandigheden	48
3. De wijziging van de aard van het misdrijf gedurende de procedure	49
a) Wijziging door de onderzoeksgerechten	49
b) Wijziging door het openbaar ministerie	50
c) Wijziging door de vonnisgerechten	50
V. Andere classificaties van de misdrijven	51
a. Classificatie volgens de intrinsieke aard van het misdrijf	51
1. Politieke misdrijven	51
a) Begrip	51
b) Objectieve en gemengde politieke misdrijven	51
(I) Objectieve politieke misdrijven	52
(II) Gemengde politieke misdrijven	52
c) Belang van het onderscheid tussen misdrijf van gemeen recht en politiek misdrijf	52

2. Drukpersmisdrijven	54
a) Begrip	54
b) Bestanddelen van het drukpersmisdrijf	54
(I) De uiting van een strafbare gedachte	54
(II) Door middel van de drukpers	55
(III) Een daadwerkelijke publiciteit	55
c) Belang van het onderscheid tussen misdrijf van gemeen recht en drukpersmisdrijf	55
b. Classificatie volgens de materiële uitvoeringswijze	56
1. Aflopende en voortdurende misdrijven	56
a) Begrippen	56
b) Belang van het onderscheid	57
2. Enkelvoudige en voortgezette (of collectieve) misdrijven	57
a) Begrippen	57
b) Belang van het onderscheid	58
3. Gewoontemisdrijven	59
a) Begrip	59
b) Belang	59
4. Vergelijking tussen voortdurende misdrijven, voortgezette of collectieve misdrijven en gewoontemisdrijven	59
c. Overige classificaties van misdrijven	60
1. Openbare en private misdrijven	60
a) Begrippen	60
b) Belang van het onderscheid	61
2. Eigen misdrijven	61
a) Begrip	61
b) Belang	61
VI. Verzwarende omstandigheden	62
a. Algemene begrippen	62
b. Kenmerken van de verzwarende omstandigheden	62
1. Zij zijn wettelijk	62
2. Zij hebben een bijkomend karakter	63
3. Zij hebben een verplicht karakter	63
4. Zij hebben een wettelijke strafverzwarende uitwerking	63
c. Gevallen van verzwarende omstandigheden	64
VII. De strafbare poging	65
a. Algemene begrippen	65
1. De iter criminis	65
2. De pogingsleren	67
b. Bestanddelen van de strafbare poging	68
1. Het voornemen om een misdaad of een wanbedrijf te plegen	68
2. Een begin van uitvoering	68
3. Het niet-voltoeien van het misdrijf, buiten de wil van de dader	69
c. De ondeugdelijke poging	70
d. Bestrafing van de poging	71
1. Strafbaarheid van de poging	71
2. Toepasselijke straf	72
VIII. De rechtvaardigingsgronden	73
a. Algemene begrippen	73
1. Bepaling	73

2.	Bewijs van rechtvaardigingsgronden	74
3.	Verschil met gronden van schulditsluiting, gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid en strafuitsluitende verschoningsgronden	74
b.	De verschillende rechtvaardigingsgronden	75
1.	Gebod van de wet en bevel van de overheid	75
a)	Begrip	75
b)	Bijzonder geval van het aan een ambtenaar gegeven bevel	76
2.	Wettige verdediging	77
a)	Begrip	77
b)	Voorwaarden	77
c)	Bijzondere gevallen van artikel 417 Sw.	79
d)	Verschil met de verschoningsgrond van uitlokking	79
3.	Noodtoestand	79
a)	Begrip	79
b)	Voorwaarden	80
c)	Bijzonder geval van gebruik van geweld door dragers van de openbare macht	81
d)	Verschil met wettige verdediging en overmacht	81
C.	DE DADER	82
I.	Zowel natuurlijke personen als rechtspersonen	82
a.	De rechtspersonen	83
b.	De misdrijven	85
c.	De natuurlijke persoon	86
d.	De straffen	88
II.	De strafbare deelneming	89
a.	Algemene begrippen	89
b.	Algemene voorwaarden van de strafbare deelneming	90
1.	Deelnemen aan een misdaad of een wanbedrijf	90
2.	Wettelijk bepaalde deelnemingsvormen	91
3.	Moreel element van de deelneming	92
c.	De wettelijke deelnemingsvormen	93
1.	(Mede)daders	94
a)	Begrip	94
b)	Verschillende gevallen van(mede)daderschap	94
(I)	Uitvoering en rechtstreekse medewerking daaraan (art. 66, 2 ^{de} lid Sw.)	94
(II)	Noodzakelijke hulp of bijstand (art. 66, 3 ^{de} lid Sw.)	95
(III)	Aanzetting (art. 66, 4 ^{de} en 5 ^{de} lid Sw.)	95
i)	Twee vormen van aanzetting	96
ii)	Algemene voorwaarden van de aanzetting	96
2.	Medeplichtigen	97
a)	Begrip	97
b)	Verschillende gevallen van medeplichtigheid	97
(I)	Onderrichtingen (art. 67, 2 ^{de} lid Sw.)	97
(II)	Verschaffen van wapens, werktuigen of andere middelen (art. 67, 3 ^{de} lid Sw.)	97
(III)	Nuttige hulp of bijstand (art. 67, 4 ^{de} lid Sw.)	97
i)	Hulp en bijstand buiten het geval van artikel 66, 3 ^{de} lid Sw.	97
ii)	Hij moet bestaan uit daden die het misdrijf hebben voorbereid, vergemakkelijkt of voltooid	98

3.	Onderscheid tussen (mede)daderschap en medeplichtigheid	98
d.	Bestrafing van de deelneming	98
1.	(Mede)daderschap	98
2.	Medeplichtigheid	98
III.	De gronden van schulditsluiting	99
a.	Algemene begrippen	99
b.	De verschillende gronden van schulditsluiting	100
1.	Dwang of overmacht	100
a)	Grondslag en voorwaarden	101
b)	Fysieke dwang	102
c)	Psychische dwang	102
2.	Dwaling of onwetendheid	103
a)	Grondslag en begrip	103
b)	Rechtsdwaling	103
c)	Feitelijke dwaling	104
IV.	De gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid	105
a.	Algemene begrippen	105
b.	De verschillende gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid	105
1.	De geestesgestoorden	105
a)	Algemene begrippen	105
b)	De wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen	107
(I)	Het begrip geestesgestoorde	107
(II)	De internering	108
i)	Voorwaarden van de internering	108
ii)	De duur van de internering	111
iii)	Internering van veroordeelden	112
2.	De minderjarigheid	113
a)	Algemene begrippen	113
b)	Het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht	114
(I)	Het begrip minderjarige	114
(II)	De verschillende afhandelingswijzen	115
i)	Afhandeling op het niveau van het openbaar ministerie	115
ii)	Afhandeling op het niveau van de jeugdrechter tijdens de voorbereidende rechtspleging	116
iii)	Afhandeling op het niveau van de jeugdrechtbank tijdens de rechtspleging ten gronde	118
(III)	Bijzondere regeling voor verkeersmisdrijven	120
(IV)	De uithandengeving	120
V.	De strafuitsluitende verschoningsgronden	122
a.	Algemene begrippen	122
1.	Bepaling	122
2.	Kenmerken	123
b.	De verschillende strafuitsluitende verschoningsgronden	123
1.	Bloed- en aanverwantschapsbanden	123
a)	Misdrijven tegen de eigendom	123
b)	Gevallen van hulpverlening aan familieleden	124
2.	Aangifte aan de overheid	125
3.	Onderwerping aan de overheid	125
4.	Misdrijven gepleegd in het kader van de bijzondere opsporingsmethoden	126
5.	De decumulregel van artikel 5, 2 ^{de} lid Sw.	127

D. STRAFFEN EN ANDERE GEVOLGEN VAN HET MISDRIJF	127
I. Algemene beginselen	127
a. Begripsbepaling	127
b. Functies van de straffen	129
c. Kenmerken	130
1. De straffen zijn wettelijk	130
2. De straffen zijn gerechtelijk	130
3. De straffen zijn persoonlijk en individueel	131
4. De straffen zijn verplicht	131
II. De straffen	132
a. Indeling van de straffen	132
b. Bespreking van de straffen voor natuurlijke personen	133
1. De hoofdstraffen	133
a) Vrijheidsberovende straffen	134
b) De straf onder elektronisch toezicht	135
c) De werkstraf	137
d) De autonome probatiestraf	140
e) De geldboete	142
2. De bijkomende straffen	145
a) Bijkomende straffen aan alle misdrijven gemeen	145
(I) De geldboete	145
(II) Bijzondere verbeurdverklaring	145
i) Begripsomschrijving	145
ii) Toepassingsgevallen	146
a. Verbeurdverklaring als straf	146
a.1. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 1° Sw.	146
a.2. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 2° Sw.	147
a.3. De verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 3° Sw.	148
b. Verbeurdverklaring als beveiligings- of politiemaatregel	153
c. Verbeurdverklaring met gemengd karakter	153
b) Bijkomende straffen voor misdaden en wanbedrijven	154
(I) Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank	154
(II) Ontzetting uit burgerlijke en politieke rechten	155
(III) Specifieke straffen	157
c) Bijkomende straffen voor misdaden	158
(I) De afzetting	158
(II) De bekendmaking van de veroordeling	159
c. Bespreking van de straffen voor rechtspersonen	159
1. In criminele, correctionele en politiezaken	160
a) De geldboete	160
b) De bijzondere verbeurdverklaring	161
2. In criminele en correctionele zaken	161
III. Bepaling van de straf	163
a. Algemene begrippen	163
b. Strafverminderende verschoningsgronden	164
1. Algemene begrippen	164
a) Bepaling	164
b) Kenmerken	165
2. De verschillende strafverminderende verschoningsgronden	165
a) Uitlokking	165

(I) Begrip	165
(II) Wettelijke gevallen van uitlokking	166
i) Zware gewelddadten tegen personen	166
ii) Het afweren van braak of inklimming overdag	167
(III) Wettelijke gevolgen van de uitlokking	168
b) Aangifte aan de overheid	168
3. Procedurele aspecten	168
c. Verzachtende omstandigheden	169
1. Algemene begrippen	169
2. Kenmerken	170
3. Beoordeling van de verzachtende omstandigheden	171
a) Wettelijke toelaatbaarheid	171
(I) Misdrijven omschreven in het Strafwetboek	171
(II) Misdrijven omschreven in bijzondere wetten of verordeningen	171
b) Bevoegde organen	171
(I) Onderzoeksgerechten	172
(II) Openbaar ministerie	173
(III) Vonnisgerechten	173
4. Werking van de verzachtende omstandigheden	174
a) Criminele straffen	174
b) Correctionele straffen	175
c) Politiestraffen	177
d. Herhaling	177
1. Algemene begrippen	177
2. Algemene voorwaarden van de wettelijke herhaling	179
a) Een vroegere veroordeling	179
b) Een nieuw misdrijf	179
c) Een wettelijke herhaling	180
3. Gevallen van wettelijke herhaling	181
a) Herhaling van misdaad na misdaad	181
b) Herhaling van misdaad na wanbedrijf	181
c) Herhaling van wanbedrijf na misdaad	182
d) Herhaling van wanbedrijf na wanbedrijf	182
e) Herhaling van overtreding na overtreding	185
4. Bijkomende gevolgen van de herhaling	186
e. Samenloop	187
1. Algemene begrippen	187
2. Eendaadse samenloop	187
a) Wettelijke gevallen	187
b) Gelijkgestelde gevallen	188
c) Toepassing van een enkele straf	189
d) Uitzonderingen op de toepassing van het stelsel van de zwaarste straf	190
3. Meerdaadse samenloop	191
a) Begrip	191
b) Regels van straftoemeting	191
(I) Samenloop van overtredingen	192
(II) Samenloop van overtredingen en gecontraventionaliseerde wanbedrijven	192
(III) Samenloop van gecontraventionaliseerde wanbedrijven	192
(IV) Samenloop van wanbedrijven en overtredingen	192

(V)	Samenloop van wanbedrijven	195
(VI)	Samenloop van wanbedrijven en gecorrectionaliseerde misdaden	196
(VII)	Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden	196
(VIII)	Samenloop van misdaden en andere misdrijven (overtredingen of wanbedrijven)	196
(IX)	Samenloop van misdaden	197
(X)	Samenlopende misdrijven die niet gelijktijdig worden berecht	197
f.	Combinatie van de wettelijke regels inzake de bepaling van de straf	197
IV.	De modaliteiten van de straffen	200
a.	Algemene begrippen	200
b.	Opschorting van de uitspraak van de veroordeling	201
1.	Begrip	201
2.	Wettelijke toepassingsvoorwaarden	201
3.	Bevoegde gerechten	202
4.	Gevolgen van de opschorting	202
5.	Herroeping van de opschorting	203
c.	Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen	204
1.	Begrip	204
2.	Wettelijke toepassingsvoorwaarden	204
3.	Bevoegde gerechten	205
4.	Gevolgen van het uitstel	206
5.	Herroeping van het uitstel	206
d.	Probatie	208
1.	Begrip	208
2.	Probatiecommissie	208
V.	De uitvoering van de straffen	209
a.	Algemene begrippen en evolutie	209
b.	Uitvoering van de vrijheidsberovende straffen	211
1.	Algemene begrippen	211
2.	Uitvoeringsmodaliteiten	215
3.	De strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank	216
a)	Strafuitvoeringsmodaliteiten	216
(I)	Voorwaardelijke invrijheidstelling	216
(II)	Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering	219
(III)	Beperkte detentie en elektronisch toezicht	219
b)	Toekenningsprocedure	221
(I)	Voor de strafuitvoeringsrechter	221
(II)	Voor de strafuitvoeringsrechtbank	222
c)	Opvolging en controle	224
d)	Herroeping, schorsing en herziening	224
e)	Rechtsmiddelen	225
f)	Definitieve invrijheidstelling	225
g)	Geen verjaring van de straf	226
4.	De minister van Justitie	226
c.	Uitvoering van de straf onder elektronisch toezicht	228
d.	Uitvoering van de werkstraf	228
e.	Uitvoering van de autonome probatiestraf	229
f.	Uitvoering van de vermogensstraffen	230

VI. Genade	233
a. Begrip	233
b. Draagwijdte van het genaderecht	233
c. Voorwaarden	234
d. Gevolgen	234
VII. Verjaring van de straf	235
a. Begrip	235
b. Verjaringstermijnen	235
c. Stuiting van de verjaring	236
d. Schorsing van de verjaring	237
e. Bijzonder geval van ontvluchting	238
f. Gevolgen van de verjaring	239
VIII. Het verval van de straffen	239
a. Dood van de veroordeelde	239
b. Amnestie	240
1. Begrip	240
2. Draagwijdte	240
3. Gevolgen	241
c. Herstel in eer en rechten	241
1. Begrip	241
2. Toepassingsveld	241
3. Voorwaarden	242
4. Procedure	243
5. Gevolgen	244
d. Uitwissing van veroordelingen	244
1. Begrip	244
2. Gevolgen	244
IX. De burgerlijke gevolgen van het misdrijf	245
a. Teruggave	245
b. Schadevergoeding	246
c. Gerechtskosten	246
d. Regels die gemeen zijn aan de burgerlijke veroordelingen tot teruggave, schadevergoeding en gerechtskosten	247
e. Onwaardigheid om te erven	248